

Agnieszka Bielawska

Słowa kluczowe: : Angela Merkel, kryzys, uchodźcy, polityka „otwartych drzwi”, CDU

Artykuł ma na celu prześledzenie merkelowskiej polityki „otwartych drzwi” w trakcie trwania kryzysu imigracyjnego. Została ona ujęta w kilkanaście podpunktów, które przybliżają najczęściej pojawiające się w wypowiedziach kanclerz rozwiązania umożliwiające jego zakończenie. Koncepcje te zostaną [poddane analizie pod kontem ich źródła, wpływu na pozycję A. Merkel w jej własnej partii (CDU) oraz w kontekście wyborów do *Bundestagu* w 2017 r.

Joanna Ciesielska-Klikowska

Słowa kluczowe: Niemcy, Chiny, współpraca 16+1, Europa Środkowa i Wschodnia, inicjatywa Pasa i Szlaku

Współpraca między Chinami i Niemcami staje się coraz trudniejsza, ponieważ rośnie chińska aktywność na kontynencie europejskim. Berlin jest świadomy potrzeby stworzenia wspólnej polityki Unii Europejskiej wobec Chin i szuka okazji do zbudowania jej w sytuacji pogłębiającej się kooperacji między Chinami a krajami Europy Środkowej i Wschodniej. Niemcy postrzegają inicjatywę 16+1 jako sposób na zabezpieczenie większej liczby chińskich inwestycji w Europie i jej szerszym sąsiedztwie. Berlin jest jednak zaniepokojony potencjałem inicjatywy, mogącym przyczynić się do osłabienia zasad inwestycyjnych UE oraz jedności politycznej państw członkowskich, ubiegających się o chińskie inwestycje. Chińska inicjatywa budowania współpracy z państwami EŚW jest ponadto postrzegana w Berlinie jako próba osłabienia niemieckiej pozycji orędownika interesów krajów EŚW na arenie europejskiej i światowej.

Ewa Godlewska

Słowa kluczowe: polityka imigracyjna, Niemcy, Austria, Angela Merkel

W artykule przedstawiono podstawowe założenia polityki imigracyjnej Niemiec i Austrii po II wojnie światowej, z uwzględnieniem ewolucji, jaką można było zaobserwować w tym zakresie w drugiej połowie XX w. Kwestie te przedstawione zostały jako kontekst późniejszych wydarzeń związanych z kryzysem imigracyjnym w Europie. Nacisk położony został na reakcje rządu w Wiedniu wobec kluczowych decyzji Angeli Merkel.

Niemcy i Austria przez wiele dziesięcioleci opierały swoje działania w zakresie polityki imigracyjnej na tych samych przesłankach. W ostatnich latach można jednak zaobserwować coraz większe rozbieżności. W związku z kryzysem imigracyjnym pojawiły się różne wizje rozwiązania tej kwestii. Ze strony rządu Austrii wzmogła się krytyka działań proponowanych przez kanclerz Angelę Merkel. Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie dotyczące przyczyn takiego stanu rzeczy. Czy krytyka dotyczyła wyłącznie propozycji forsowanych przez kanclerz Niemiec na forum Unii Europejskiej (program relokacji uchodźców), czy może również innych zagadnień? Przeprowadzona analiza umożliwi weryfikację tezy zakładającej, że negatywne nastawienie wobec polityki imigracyjnej Angeli Merkel w ostatnich latach wynikało z różnic w przyjętych rozwiązaniach prawnych.

Monika Jania- Szczechowiak

Słowa kluczowe: obóz przesiedleńczy, obóz przejściowy, obóz koncentracyjny, Konstantynów Łódzki, więźniowie, uprawnienia kombatanckie

Przedmiotem artykułu jest omówienie i analiza działań podejmowanych przez byłych więźniów niemieckiego obozu w okupowanym Konstantynowie Łódzkim, w celu przekwalifikowania nazwy obozu z przesiedleńczego na koncentracyjny. W pracy przybliżono pokrótce historię obozu, jego miejsce w nazistowskim systemie obozów oraz warunki panujące w obozie. Następnie zaprezentowano argumenty i kontrargumenty stosowane w polemice byłych więźniów z instytucjami publicznymi. Przedstawiono również status byłych więźniów obozu *Konstantinow* w kontekście ustawy o kombatanckich i rozporządzenia wykonawczego do ustawy. Podjęto także temat odszkodowań wypłaconych ofiarom nazistowskich Niemiec przez Fundację Polsko-Niemieckie Pojednanie. Artykuł daje asumpt do rozważań na temat traktowania obozów przejściowych w dwóch kategoriach: *de iure* i *de facto*.

Karol Janos, Jacek Kubera

Słowa kluczowe: Niemcy, Francja, Komisja Europejska, UE, strefa euro, Unia Gospodarcza i Walutowa

Celem artykułu jest przedstawienie stanowiska Niemiec na temat przekształceń strefy euro w odniesieniu do propozycji Francji i Komisji Europejskiej w okresie od wyborów prezydenckich we Francji (zakończonych 7 maja 2017 r.) do szczytu Rady Europejskiej (22-23 marca 2018). Autorzy poddali analizie reakcje przedstawicieli rządu RFN na przedkładane w wyżej wymienionym okresie propozycje dotyczące reformy strefy euro, koncentrując się na czterech najczęściej dyskutowanych kwestiach, do których należało: utworzenie odrębnego budżetu strefy euro lub specjalnej linii budżetowej dedykowanej strefie w ramach ogólnego budżetu UE, przekształcenie Europejskiego Mechanizmu Stabilności w Europejski Fundusz Walutowy, dokończenie unii bankowej oraz powołanie stanowiska ministra finansów strefy euro lub ministra gospodarki i finansów UE. Przyjęto hipotezę, że rząd RFN w swoich reakcjach na propozycje podtrzymywał prezentowane w poprzednich latach postulaty odnoszące się do konieczności przestrzegania dyscypliny budżetowej i reform strukturalnych w państwach strefy euro, jak również sceptycyzm wobec uwspólnotowienia podziału ryzyka m.in. poprzez Europejski System Gwarantowania Depozytów. Założono również, że Niemcy dążyły do przyjęcia rozwiązań, które będą zapobiegały możliwości zwiększania podziałów między państwami członkowskimi. Bazę źródłową artykułu stanowią oficjalne dokumenty rządowe i Komisji Europejskiej oraz publiczne wypowiedzi głównych aktorów politycznych odpowiedzialnych za kształtowanie polityki gospodarczej i finansowej na poziomie państw narodowych i UE.

Katarzyna Jedyńkiewicz-Mróz

Słowa kluczowe: Rüdiger Jutta, BDM, niemieckie kobiety w Trzeciej Rzeszy

Artykuł przedstawia życie, publiczną działalność i poglądy polityczne Jutty Rüdiger, przewodniczącej Związku Niemieckich Dziewcząt (Bund Deutscher Mädel, BDM). Tekst

składa się z dwóch części: biograficznej i analitycznej. W części biograficznej ukazano główne etapy życia Rüdiger: młodość (1910-1933), okres działalności w BDM (1933-1945) oraz karierę zawodową i działalność publiczną po II wojnie światowej (1945-2001). Podjęta problematyka obejmuje następujące główne zagadnienia: uwarunkowania wyborów politycznych dokonanych przez Rüdiger, specyfika jej pracy jako przewodniczącej BDM, jej aktywność zawodowa i publiczna po 1945 roku. Część analityczna zawiera rozważania na temat głównych elementów światopoglądu wyznawanego przez Rüdiger w kontekście ich wpływu na jej postawę polityczną po wojnie. Bazę źródłową prezentacji i analizy stanowią wspomnienia Rüdiger i jej „obrona dobrego imienia BDM” opublikowana w formie sprostowania.

Barbara Jurkowska

Słowa kluczowe: współpraca transgraniczna, Polska, Niemcy, rozwój regionalny

Współpraca transgraniczna jest ważnym czynnikiem tworzenia się w Europie trwałych stosunków międzyregionalnych i między państwowych. Jej rozwój uzależniony jest w dużej mierze od formalnych i prawnych możliwości podejmowania przez regiony i społeczności lokalne inicjatyw o zasięgu przekraczającym granicę. W zdecydowanej mierze jedność Europy i utrzymanie w niej pokoju będzie zależęć od dobrych, przyjaznych kontaktów międzynarodowych, w tym również transgranicznych. Dlatego należy zwrócić baczną uwagę na znaczenie, jakie w rozwoju Polski i Niemiec mogą odegrać regiony przygraniczne. Artykuł prezentuje wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród jednostek samorządu terytorialnego podregionu gorzowskiego dotyczącej czynników i barier współpracy transgranicznej.

Jadwiga Kiwerska

Słowa kluczowe: Merkel, G.W. Bush, Obama, Trump, stosunki amerykańsko-niemieckie

Relacje amerykańsko-niemieckie stanowią ważny filar zaangażowania USA w Europie. Miały one jednak swój okres załamania za prezydentury G.W. Busha, gdy kanclerzem Niemiec był G. Schröder. Kanclerz Merkel nie tylko odnowiła bliskie relacje z Waszyngtonem, ale także – upatrując w nich czynnik umocnienia pozycji Niemiec na scenie międzynarodowej – zadbała o zbudowanie partnerstwa amerykańsko-niemieckiego. Jej relacje z prezydentem Bushem można uznać za dobre, zaś z prezydentem Obamą – za doskonałe; amerykański przywódca uważał Merkel za swego najlepszego partnera i wspianego lidera. Prezydentura Trumpa natomiast to

dla strony niemieckiej trudne doświadczenie, budzące zaniepokojenie o przyszłość wzajemnych relacji.

Bogdan Koszel

Słowa kluczowe: Frank-Walter Steinmeier, Peer Steinbrück, Martin Schulz, Socjaldemokratyczna Partia Niemiec, kandydaci na kanclerza

W artykule autor analizuje kampanie wyborcze do parlamentu niemieckiego trzech socjaldemokratycznych kandydatów (P. Steinbrück, F.-W Steinmeier, M. Schulz) w latach 2009-2017. Autor opisuje karierę polityczną kandydatów i najwięcej miejsca poświęca przygotowaniom i przebiegowi kampanii wyborczych kolejno w latach 2009, 2013, 2017. Główna hipoteza miała zweryfikować stwierdzenie, że pomimo dobrego przygotowania i osobistego zaangażowania się kandydatów nie mieli oni szans w starciu z doświadczoną kanclerz Merkel. Na klęskę wyborczą złożył ogólny europejski kryzys formacji socjaldemokratycznej, której kurczy się społeczne (robotnicze) zaplecze. Pod tym względem SPD niewiele różniła się od Hiszpańskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej (PSOE), czy znajdującej się w rozsypce Partii Socjalistycznej we Francji. Poza tym CDU cynicznie przejmowała hasła społeczne lewicy i umieszczała je na własnych sztandarach. Merkel nie Piotr Kubiak

Słowa kluczowe: Niemcy, wybory do *Bundestagu*, system partyjny, wielka koalicja

Autor przeanalizował wyniki wyborów do *Bundestagu* ze szczególnym uwzględnieniem zmian zachodzących w niemieckim systemie partyjnym. Wybory z 24 września 2017 r. przyniosły znaczne zmiany na niemieckiej scenie politycznej: w *Bundestagu* zadebiutowała silna reprezentacja prawicowej Alternatywy dla Niemiec (*AfD*), w parlamencie uformowało się sześć frakcji, nastąpiło osłabienie pozycji wielkich *Volksparteien* (*CDU/CSU* i *SPD*) oraz wzmocnienie partii średnich (*AfD*, *FDP*, *Die Linke* i Zielonych). To efekt postępującej fragmentacji i polaryzacji niemieckiego systemu partyjnego. Efektem takich rozstrzygnięć wyborczych stały się problemy z powołaniem stabilnego rządu federalnego. Zdaniem autora na wyniki ostatnich wyborów do *Bundestagu* ogromny wpływ miał kryzys migracyjny, który pogłębił i przyspieszył procesy zachodzące w obrębie niemieckiego systemu partyjnego oraz był przyczyną tak dobrego wyniku antyimigranckiej *AfD*.

krępowała się przejąć od SPD postulatu godzinowej płacy minimalnej w wysokości 8,50 euro, czy zamknąć elektrownie atomowe, co było głównym motorem kampanii wyborczych Zielonych. W artykule zastosowano deskryptywną metodę badawczą, komparatystyczną, decyzyjną i statystyczną.

Marlena Piotrowska

Słowa kluczowe: kobiety, socjalizacja polityczna, Niemcy, *CDU/CSU*, przywództwo polityczne

Partie *CDU* i *CSU* odgrywają szczególną rolę w systemie politycznym Niemiec, a coraz więcej kobiet z partii chadeckich pełni najważniejsze funkcje polityczne w państwie. Skłania to do refleksji nad tym, jakie ścieżki kariery prowadzą kobiety do najważniejszych stanowisk politycznych. Główny cel artykułu była próba odpowiedzi na pytanie o wpływ rodziny na polityczną karierę przywódczyń z partii *CDU* i *CSU*. Zbiór badanych osób tworzą 53 należące do partii kobiety, które w latach 1990-2017 pełniły funkcje przywódcze w ugrupowaniach, frakcji, *Bundestagu* oraz rządzie federalnym. W trakcie badania poddano analizie m.in. wywiady z czołowymi polityczkami, treści ich wspomnień i stron internetowych oraz materiałów prasowych poświęconych wybranym osobom.

Radosław Potorski, Rafał Willa

Słowa kluczowe: partycypacja publiczna, inicjatywa obywatelska, tworzenie prawa, Polska, Unia Europejska

Wysoki poziom partycypacji publicznej jest stanem ze wszech miar niezwykle pożądanym, gdyż niesie za sobą wiele korzyści dla uczestników systemu politycznego. Obywatele zyskują dostęp do procedur legislacyjnych, mogą wyrażać swoje opinie, często poparte wiedzą ekspercką, mają poczucie współodpowiedzialności za stan spraw, itd. Z kolei władze, mimo iż zanadto nie uszczuplają swojego monopolu decyzyjnego, zyskują m.in. dostęp do wiedzy eksperckiej, możliwość budowania szerszego konsensusu społecznego wokół jakiegoś działania i nie narażają się w ten sposób na turbulencje polityczne w postaci masowych protestów. Problem polega jednak na tym, że owa partycypacja, tak na poziomie Unii Europejskiej, jak i krajowym, daleka jest od stanu pożądanego - z bardzo różnych przyczyn obywatele nie włączają się do tych procesów. Dlatego właśnie ośrodki decyzyjne niejako zmuszone zostały do podjęcia wielu inicjatyw mających przyczynić się do poprawy tego stanu. Niniejszy artykuł stanowi próbę odpowiedzi na pytanie, które z uwag i wniosków związanych z wprowadzaniem dwóch istotnych mechanizmów partycypacji na unijnym poziomie

ponadnarodowym można zastosować w systemie państwowym RP.

Maria Wagińska-Marzec

Słowa kluczowe: *Barenboim-Said-Akademie* w Berlinie, *Pierre-Boulez-Saal*, edukacja muzyczna, muzyka, integracja, porozumienie między narodami

Celem artykułu jest przedstawienie oryginalnej inicjatywy (której pomysłodawcą i animatorem był argentyńsko-izraelski pianista i dyrygent Daniel Barenboim) stworzenia w Berlinie uczelni o profilu muzyczno-humanistycznym jako instytucjonalnej platformy dla dialogu i porozumienia między młodymi ludźmi pochodzącymi z ogarniętych wojną krajów Bliskiego Wschodu (Syrii, Izraela, Autonomii Palestyńskiej, Iraku, Iranu, Turcji, Egiptu, Libanu). Ma się w niej kształcić docelowo ok. 90-100 młodych muzyków z krajów bliskowschodnich. Utworzenie w Berlinie eksperymentalnej instytucji kulturalno-edukacyjnej *Barenboim-Said-Akademie* (8 grudnia 2016 r.) zasługuje na uwagę z wielu względów: politycznych, kulturowych, edukacyjnych, społecznych. Jest to interesujące zjawisko z racji wielu funkcji, jaką spełniać ma sama uczelnia (podstawowe zadanie edukacyjne i poznawcze: kształcenie w zakresie przedmiotów muzycznych i humanistycznych), jak też jej wychowankowie (doskonalenie umiejętności zawodowych oraz integrowanie i poznawanie historii i kultury drugiego narodu poprzez muzykę) i wreszcie instytucja jako centrum muzyki (oferująca Berlinowi i jego mieszkańcom oryginalną salę koncertową). W opracowania zostanie podjęta próba przybliżenia przesłania i głównych założeń przedsięwzięcia z uwypukleniem wsparcia, jakie inicjatywa ta zyskała w Niemczech ze strony różnych czynników: od Bundestagu przez rząd federalny (zwłaszcza Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Urząd pełnomocnika rządu RFN ds. kultury i mediów) po inne podmioty współuczestniczące w dziele powstania Akademii. Dzięki determinacji i konsekwentnym działaniom jednostki możliwe jest stworzenie uczelni muzycznej mającej spełniać funkcje edukacyjne, integracyjne i polityczne dla osób z innych kręgów kulturowych na neutralnym gruncie. Niemcy są krajem, w którym panuje otwartość na inne kultury i dogodny klimat

społeczno-polityczny dla rozwoju osobowości artystycznych i inicjatyw na rzecz integracji i pokoju.

W opracowaniu wykorzystano metodę obserwacji pośredniej; jej podstawę stanowiły informacje i materiały zgromadzone przez analizowaną instytucję oraz wywiady i wypowiedzi kompetentnych polityków.

